

Підвищення фінансово-економічної ефективності функціонування суб'єктів господарювання

УДК 658.114.5

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

**Є.В. Капкайкіна,
аспірантка**

ДННУ «Академія фінансового управління»

Розглянуто питання аналізу й оцінки фінансової стійкості вітчизняних підприємств та надано рекомендації щодо її вдосконалення.

Ключові слова: фінансова стійкість підприємства, фінансовий аналіз, додана вартість.

Рассмотрены вопросы анализа и оценки финансовой устойчивости отечественных предприятий и представлены рекомендации по ее усовершенствованию.

Ключевые слова: финансовая устойчивость предприятия, финансовый анализ, добавленная стоимость.

The article is devoted to financial stability of the national business sector. Financial stability is the ability of businesses developing by keeping its financial security in order to maximize financial results. The author underlines that the financial stability management is not systematic yet. The constituent elements of financial stability is the financial balance of the enterprise, resource, potential and financial stability. The achieving financial balance is one of the most important conditions to ensure financial stability.

The purpose of the research is to review the process of providing the financial stability of enterprises as a combination of absolute and relative indices.

The article deals with the main stages of the assessment of the financial viability. The study emphasizes the importance of using different methodological approaches (coefficient, modular and integrated). Absolute and relative indicators are used to evaluate financial stability of enterprises. The author presents the analysis of net income (loss) of companies and amount of capital investment using these methods.

The author comes to the conclusion that financial stability is a prerequisite for business development of the business sector of the national economy and, therefore, is an important objective of public policy guaranteeing economic security in crises.

The article is intended for student of Economics.

Key words: national economy, financial stability, enterprise, public policy, economic security.

Постановка проблеми. Успішність здійснення сучасних економічних реформ, ініційованих Президентом України по забезпеченню соціально-економічного розвитку українського суспільства, зумовлюється високопродуктивною і ефективною діяльністю національної

економіки, конкурентоспроможністю, кожного суб'єкта господарювання. Разом з тим, значна кількість вітчизняних підприємств є збитковими. Зокрема, чистий прибуток великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2013 р. склав 57,0 у % до загальної

кількості підприємств, а збиток – 43,0%. Негативними тенденціями функціонування підприємств також є збільшення дебіторської заборгованості (1499971,5 млн. грн. – на кінець 2011 р.), погіршення показників фінансових результатів великих та середніх підприємств до оподаткування (за січень-червень 2013 р. підприємства, які одержали прибуток, склали 57,8% до загальної кількості підприємств, а підприємства, які одержали збитки - 42,2% до загальної кількості).

Це актуалізує потребу в удосконаленні державної політики сприяння посиленню фінансової стійкості вітчизняного підприємницького сектора економіки, передусім спрямованої на покращення рівня доступності фінансових ресурсів, сприяння збільшенню обсягів господарської діяльності, підвищення рівня фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності суб'єктів підприємництва, покращення доступу підприємств до кредитних ресурсів, посилення фінансової складової економічної безпеки вітчизняних підприємств сектора малого підприємництва.

Аналіз досліджень та публікацій. Великий внесок у розробку методології оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, зокрема їх фінансової стійкості, зробили І. Бланк [1], М. Білик [8], Т. Донченко [2], М. Заюкова [3], А. Поддєрьогін, Г. Савицька [7], Л. Шабліста [9] та ін. Їх працями не лише розкрито сутність явища фінансової стійкості підприємств, чинників, що її зумовлюють, а й обґрунтовано методи управління цим важливим процесом.

Зокрема, встановлено, що фінансова стійкість – це здатність підприємства стабільно розвиватися, зберігаючи свою фінансову безпеку в умовах ризикового внутрішнього і зовнішнього середовища з метою максимізації фінансових результатів при забезпеченні розширеного відтворення. Одним із завдань аналізу фінансової стійкості підприємства є вивчення основних показників, що характеризують його фінансову стійкість, та обґрунтування пропозицій управління цим процесом.

Разом з тим, у виконаних дослідженнях процес управління

фінансовою стійкістю ще не набув характеру системності у поєднанні дії внутрішніх і зовнішніх чинників економічних відносин ринкового середовища.

Мета статті полягає у розгляді процесу забезпечення фінансової стійкості підприємств як сукупності абсолютних і відносних показників, що є індикаторами економічних відносин суб'єктів господарювання у ринковому середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стійкість суб'єкта господарювання у ринковому середовищі зумовлюється його стабільністю у відносинах з контрагентами по виконанню взаємних зобов'язань.

Фінансова стабільність підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства й пов'язана з рівнем його залежності від кредиторів та інвесторів. Складовими елементами фінансової стабільності є фінансова рівновага підприємства, ресурсна, потенційна й фінансова стійкість. Остання є основною.

Фінансова рівновага досягається за рахунок оптимізації співвідношення частки коштів, що капіталізується, та тієї їх частки, що спрямовується на споживання, а також узгодження джерел формування та напрямів використання власних фінансових ресурсів, встановлення оптимального співвідношення між внутрішніми й зовнішніми джерелами формування власних фінансових ресурсів. Фінансова рівновага – це агрегований показник, тому її досягнення значною мірою залежить від ефективності облікової політики підприємства, політики формування й розподілу прибутку, амортизаційної, дивідендної, емісійної політики підприємства тощо.

Досягнення фінансової рівноваги – одна з найважливіших умов забезпечення фінансової стабільності, оскільки зростання можливостей щодо забезпечення приросту власних фінансових ресурсів означає підвищення фінансової стійкості та веде до зростання ринкової вартості підприємства.

Базуючись на методології аналізу фінансового стану підприємств, можна виділити такі етапи оцінки фінансової стійкості підприємства (рис. 1).

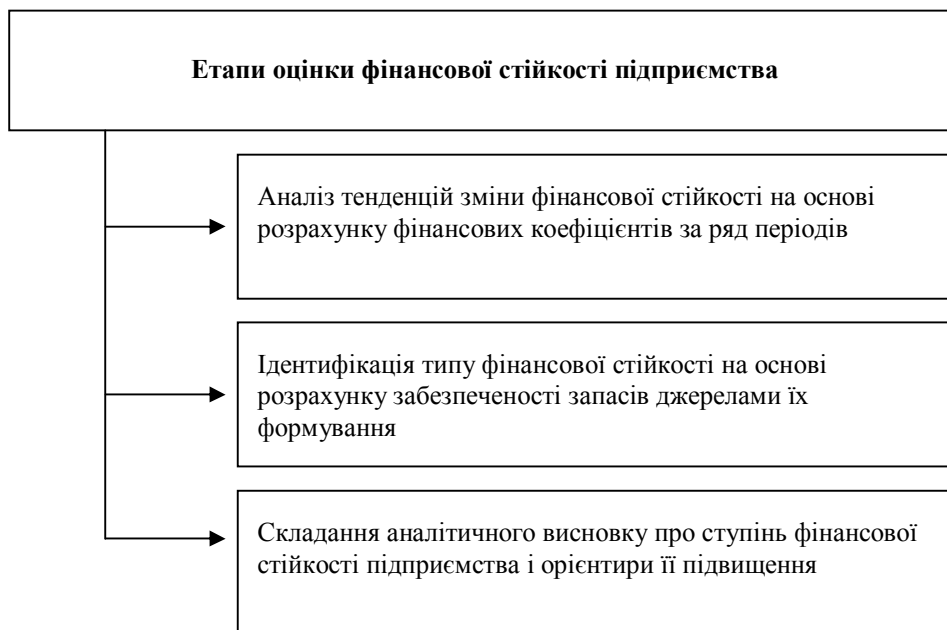

Рис. 1. Основні етапи оцінки фінансової стійкості підприємства

Важливими показниками фінансового стану підприємства залишаються співвідношення податків, відрахувань у соціальні фонди, проценти за користування позиковими коштами, дивіденди до приросту залишку чистого прибутку. Вирішального значення для майбутнього підприємства набуває частка доданої вартості, що надходить у розпорядження підприємства після всіх нарахувань.

Недостатня фінансова стійкість підприємства може призвести до його неплатоспроможності, а надлишкова – до створення «зайвих» запасів і резервів, у зв'язку з чим зростуть витрати на їх утримання, спостерігатиметься недоотримання прибутку та гальмування темпів економічного розвитку.

Як правило, фінансову стійкість підприємства оцінюють за допомогою абсолютних і відносних показників.

За абсолютний показник фінансової стійкості приймають наявність власних оборотних коштів (НВОК). Він розраховується як різниця між поточними активами й зобов'язаннями:

$$НВОК = ПА - ПЗ,$$

де ПА – поточні активи, тобто підсумок за II розділом активу балансу;

ПЗ – поточні зобов'язання, тобто підсумок за IV розділом балансу.

Для розрахунку фінансової стійкості підприємств використовують різні методичні підходи: коефіцієнтний, агрегатний та інтегральний.

Основою найпоширенішого з них - *коефіцієнтного підходу* - до оцінки фінансової стійкості підприємства є обчислення й аналіз низки фінансових коефіцієнтів, а саме: фінансової автономії, фінансової залежності, фінансового ризику, маневреності власного капіталу, структури покриття довгострокових вкладень, довгострокового залучення коштів, фінансової незалежності капіталізованих джерел.

Агрегатний підхід ґрунтується на визначенні фінансової стійкості на основі агрегатів та доповнює коефіцієнтний, оскільки виділяють чотири типи поточної фінансової стійкості підприємства.

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпечення запасів джерелами формування:

- власних оборотних коштів;
- власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів;
- основних джерел формування запасів.

Інтегральний підхід дає змогу надати інтегровану оцінку фінансової стійкості. Показники фінансової стійкості за цього підходу характеризують стан активів

підприємства та забезпеченість їх джерелами покриття.

Фінансова стійкість підприємства у процесі його функціонування може бути одного з чотирьох типів.

Перший тип – це абсолютна стійкість. За нього обсяги запасів і витрат менші від суми власного оборотного капіталу та кредитів банку під товарно-матеріальні цінності:

$$ЗВ < \sum BOK + KP_{TMЦ},$$

де $ЗВ$ – запаси й витрати;

$KP_{TMЦ}$ – кредити під товарно-матеріальні цінності.

А коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат джерелами коштів (K_3) більший за одиницю:

$$K_3 = \frac{\sum BOK + KP_{TMЦ}}{ЗВ} > 1$$

Другий тип фінансової стійкості – це нормальна стійкість фінансового стану. За цього типу стійкості гарантується платоспроможність підприємства та виконується умова:

$$ЗВ = \sum BOK + KP_{TMЦ}$$

Відповідно, коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат джерелами коштів дорівнює одиниці:

$$K_3 = \frac{\sum BOK + KP_{TMЦ}}{ЗВ} = 1$$

У такій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, окрім власних оборотних коштів, довгострокові й залучені.

Третій тип фінансової стійкості – це нестійкий (передкризовий) фінансовий стан. За нього порушується рівновага платіжних засобів і зобов'язань за рахунок залучення тимчасово вільних джерел коштів (D_{TB}) в оборот підприємства:

$$ЗВ = \sum BOK + KP_{TMЦ} + D_{TB}$$

і відповідно:

$$K_3 = \frac{\sum BOK + KP_{TMЦ} + D_{TB}}{ЗВ} = 1$$

Фінансова нестійкість вважається припустимою, якщо виконуються такі умови:

1. Виробничі запаси ($BЗ$) і готова продукція ($ГП$) дорівнюють сумі короткострокових кредитів і позикових коштів ($ККПК$), що беруть участь у формуванні запасів, або перевищують її:

$$BЗ + ГП \geq ККПК$$

2. Незавершене виробництво ($НВ$) і витрати майбутніх періодів ($ВМП$) дорівнюють величині власного оборотного капіталу або менші від неї:

$$НВ + ВМП \leq BOK$$

У цій ситуації існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

Четвертий тип фінансової стійкості – це кризовий фінансовий стан. За цього типу стійкості підприємство перебуває на межі банкрутства, тобто сума його запасів і витрат перевищує суму власних оборотних коштів, кредитів під товарно-матеріальні цінності та залучених тимчасово вільних джерел коштів:

$$ЗВ > \sum BOK + KP_{TMЦ} + D_{TB}$$

і відповідно:

$$K_3 = \frac{\sum BOK + KP_{TMЦ} + D_{TB}}{ЗВ} < 1$$

Така ситуація свідчить про неспроможність підприємства розраховатися за своїми зобов'язаннями. Вона стає причиною нестійкого фінансового стану в поточному періоді, що призводить до втрати фінансової рівноваги в довгостроковій перспективі.

Важливим аспектом фінансового аналізу є визначення запасу фінансової стійкості, що дає змогу належним чином обґрунтувати управлінські рішення в бізнесі. Для розрахунку запасу фінансової стійкості (зони безпечності) підприємства використовують такі показники форми № 2:

- виручку від реалізації (без ПДВ і АЗ) (ряд. 035 ф. № 2);
- маржинальний дохід (ряд. 05 ф. № 2);
- постійні витрати (ряд. 070, 080 ф. № 2).

На основі вказаних даних ф. № 2 визначають поріг рентабельності та запас фінансової стійкості.

Маржинальний дохід ($МД$) підприємства становлять постійні

витрати і прибуток. Поріг рентабельності ($P_{рен}$) являє собою відношення суми постійних витрат ($ПВ$) до частки маржинального доходу у виручці ($ЧМД$):

$$P_{рен} = \frac{ПВ}{ЧМД}$$

Економічний зміст цього показника полягає в тому, що визначається сума виручки, потрібна для покриття всіх постійних витрат підприємства. Рентабельність тут дорівнює нулю. За допомогою цього показника розраховують запас фінансової стійкості ($ЗФС$):

$$ЗФС = \frac{ВРП_{рен}}{ВВ} \times 100\%$$

або

$$ЗФС = ВР - P_{рен}$$

Діапазон нормативних значень залежить від виду економічної діяльності підприємства.

Орієнтовні значення коефіцієнта незалежності можуть бути: верхня межа – 0,5; нижня межа – 1. Орієнтовні значення коефіцієнта фінансової стійкості можуть бути: верхня межа - 0,5; нижня межа - 0,9.

Фінансова стійкість підприємництва є необхідною передумовою розвитку підприємницького сектора національної економіки, а отже й важливим завданням державної політики щодо гарантування економічної безпеки держави в умовах виникнення криз. Розглянемо основні чинники впливу на фінансову стійкість підприємств (рис. 2).

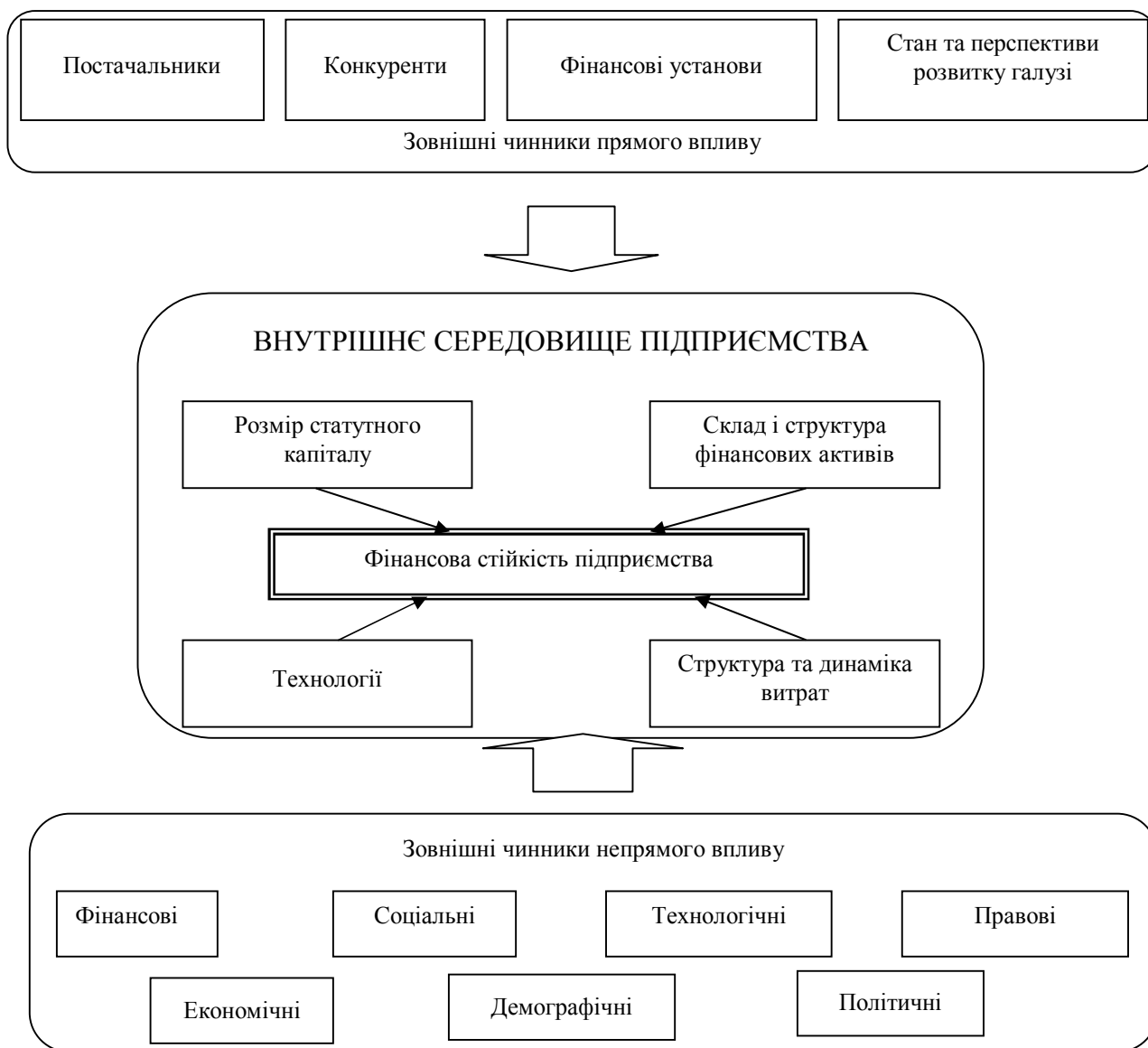

Рис. 2. Чинники впливу на фінансову стійкість підприємства (складено за [6])

Зовнішні чинники впливу на фінансову стійкість підприємств можуть різко змінити фінансовий стан підприємства, а в окремих випадках навіть спричинити його банкрутство. Вони не підлягають регулюванню з боку керівництва окремого підприємства, тому для забезпечення фінансової стійкості необхідне гнучке пристосування до них.

Внутрішні чинники перебувають під безпосереднім впливом підприємства, тому для забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання необхідно так управляти внутрішніми чинниками, щоб нівелювати негативний вплив зовнішніх.

Для досягнення фінансової стійкості підприємства слід здійснювати ефективне управління внутрішніми факторами його діяльності, яке полягає в:

-реалізації найефективніших шляхів розширення обсягів активів;

-підтриманні ефективності використання необоротних активів;

-оптимізації складу і структури поточних активів, раціоналізації їх обороту;

-оптимізації структури власних фінансових ресурсів;

-мобілізації залученого капіталу;

-забезпеченні самофінансування за рахунок прибутку, оптимізації податкових платежів, ефективної амортизаційної політики.

Динаміка показників фінансової стійкості підприємств упродовж останніх років демонструє нерівномірний розвиток суб'єктів господарювання. Про це свідчить:

1) збільшення кількості збиткових підприємств. Так, у 2008–2010 рр. кількість збиткових підприємств зросла з 38,7% у 2008 р. до 42,7% у 2010 р. Кількість збиткових підприємств у 2011 р. зменшилася на 6,2% (до 36,5%), проте у 2012 р. знову зросла до 37% (табл. 1).

Таблиця 1

Чистий прибуток (збиток) підприємств [5?]

Рік	Чистий прибуток (збиток)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
2008	-41025,1	61,3	144460,1	38,7	185485,2
2009	-37131,1	58,9	108853,4	41,1	145984,5
2010	13906,1	57,3	155197,6	42,7	141291,5
2011	67797,9	63,5	208896,3	36,5	141098,4
2012	35067,3	63	210607,6	37	175540,3

2) зростання частки сумнівних та безнадійних боргів.

Станом на 1.01.2010 р. обсяг проблемних і сумнівних кредитів сягнув 69,9 млрд. грн. або 9,4% від обсягу кредитного портфеля українських банків, тоді як на початку року проблемними вважалися тільки 2,2% усіх кредитів на суму 18 млрд. грн. [4]. Як наслідок, це призвело до значного погіршення показників діяльності банківської системи України.

Крім того, згідно з експертними оцінками,

прострочена заборгованість за кредитами в банках України на 1 липня 2013 р. становила 76,0 млрд. грн., на 1 вересня 2013 р. – 75,3 млрд. грн.

Як зазначається, зростання простроченої заборгованості в січні-червні 2013 р. становить 4,9%. При цьому в червні обсяг прострочених боргів знизився на 2,2%.

Зміцненню фінансового стану підприємств сприяє розгоргання інвестиційно-інноваційної діяльності (табл. 2)..

Динаміка показників капітальних інвестицій

Рік	Капітальні інвестиції (освоєно/використано), млн. грн.			Інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення) з ПДВ, млн. грн.	
	всього	за рахунок коштів державного бюджету	за рахунок коштів місцевих бюджетів	всього	у % до відповідного періоду попереднього року
2010	189 060,6	10 952,2	6 367,7	171 091,9	99,4
2011	259 932,3	18 394,6	8 801,3	238 174,6	122,4
2012	293 691,9	17 141,2	9 149,2	х	х
2012 I кв.	48 123,0	1 200,3	675,6	х	х
2012 I півр.	112 221,3	5 066,1	2 096,4	х	х
2012 9 міс.	177 459,8	9 591,4	4 541,3	х	х
2013 рік					
2013 I кв.	51 943,5	876,6	1 061,9	х	х
2013 I півр.	103 330,3	2 047,4	2 308,7	х	х

Як видно з табл. 2, у післякризовому періоді (2010-2013 рр.) обсяг капітальних вкладень, освоєних підприємствами країни за рахунок усіх джерел фінансування, за I півріччя 2013 р. порівняно з I півріччям 2012 р. знизився на 14,6% і склав 103,3 млрд. грн.

У матеріальні активи було спрямовано 96,4% від загального обсягу капітальних інвестицій, а саме – у житлові, нежитлові будівлі та інженерні споруди вкладено 54,0% загального обсягу капітальних інвестицій; в машини, обладнання та інвентар, транспортні засоби – 38,4%. У нематеріальні активи спрямовано 3,6% загального обсягу капітальних інвестицій, з яких 53,4% становили права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії тощо, 33,2% – витрати на придбання (створення) засобів програмного забезпечення.

Значну частку (45,1% загального обсягу) капіталовкладень спрямовано у розвиток промислових підприємств. Будівельними підприємствами освоєно 16,0% загального обсягу капіталовкладень, підприємствами, що здійснюють оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів –

8,8%, підприємствами сільського, лісового та рибного господарства – 6,5%, транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 5,7%, підприємствами, що здійснюють операції з нерухомим майном – 4,6%.

У I півріччі 2013 р. порівняно з відповідним періодом попереднього року обсяги капіталовкладень, спрямованих у розвиток підприємств промисловості, зросли на 6,5%, у т.ч. водопостачання, каналізації, поводження з відходами – у 3 рази; з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – у 1,9 рази; переробної промисловості – на 3,4%, добувної промисловості та розроблення кар'єрів зменшилися на 35,8%. Загалом обсяги освоєння капітальних інвестицій збільшилися на підприємствах з виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічної діяльності – у 1,9 рази, з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – на 18,2%, з виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів – на 18,0%, виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – на 16,6%. Разом з тим, обсяги капіталовкладень зменшилися у виробництві коксу та продуктів

нафтопереробки (на 46,8%), виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (на 32,7%), виробництві машин та устаткування, не віднесених до інших угруповань (на 23,1%), виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (на 22,2%), виробництві електричного устаткування (на 18,4%), металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин та устаткування (на 11,2%).

Суттєве скорочення обсягів освоєння капітальних інвестицій за січень-червень 2013 р. порівняно з відповідним періодом минулого року спостерігалось у транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській службі (на 56,8%), державному управлінні і обороні, обов'язковому соціальному страхуванні (на 31,9%), оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів (на 22,7%), на підприємствах з тимчасового розміщення й організації харчування (на 23,2%), у будівництві (на 14,3%), фінансовій та страховій діяльності (на 12,4%).

У соціальній сфері – обсяги капіталовкладень, спрямованих на освіту, зменшилися на 38,4%, розвиток мистецтва, спорту, розваг та відпочинку – на 6,8%. Водночас у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги інвестиції зросли на 1,4% [5].

Висновки. Проведене дослідження засвідчує необхідність активізації державної політики щодо посилення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Державна політика повинна здійснюватися з використанням інституційних, економічних та організаційних способів, зокрема: покращення рівня доступності фінансових ресурсів для суб'єктів підприємництва; сприяння збільшенню обсягів господарської діяльності суб'єктів підприємництва України; підвищення рівня фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності суб'єктів підприємництва за рахунок: підвищення ефективності управління активами та фінансовим станом підприємств; реалізації управлінських функцій органів влади стосовно моніторингу рівня, а також стимулювання підвищення рівня ліквідності підприємств; стимулювання збільшення частки оборотних активів у структурі балансу суб'єктів підприємництва; покращення доступу суб'єктів підприємництва до кредитних ресурсів; посилення фінансової складової економічної безпеки вітчизняних підприємств сектора малого підприємництва. Отже, визначення меж фінансово-економічної стійкості суб'єкта господарювання є важливою економічною проблемою в умовах ринкової економіки.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Бланк, И.А.* Финансовый менеджмент : учебный курс / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр; Эльга, 2001. – 528 с.
2. *Донченко, Т.В.* Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства / Т.В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1. – Т.1. – С. 23–27.
3. *Заюкова, М.С.* Теорія фінансової стійкості підприємства: монографія / М.С. Заюкова. – Вінниця: Вид-во «Універсум», 2004. – 155 с.
4. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm чи http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807.
5. Основні показники економічного та соціального розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/info_boxes?art_id=38501&cat_id=38506.

6. *Приймак, І.* Фінансова стійкість підприємства як об'єкт фінансового менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://evrica.org.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3997/1/563-570_Pryumak_I_Hanulyak_M.pdf.
7. *Савицкая, Г.В.* Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г.В. Савицкая – Мн.: Новое знание, 2002. – 704 с.
8. Фінансовий аналіз: навч. посібник / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
9. *Шаблуста, Л.М.* Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки / Л.М. Шаблуста // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 2. – С. 46-57.

REFERENCES

1. *Blank I.A.* Finansovy menedzhment: Uchebnyi kurs / I.A. Blank. – K.: Nika-Tsentr; El`ga, 2001. – 528 s.
2. *Donchenko T.V.* Teoretichni osnovy formuvannia mekhanizmu upravlinnia finansovoiu stiikistiu pidpriemstva / T.V. Donchenko // Visnyk Khmel`nits`kogo natsional`nogo universitetu. – 2010. – # 1. – T.1. – S. 23-27.
3. *Zaiukova M.S.* Teoriia finansovoi stiikosti pidpriemstva: monografiia / M.S. Zaiukova. – Vinnitsia: Vyd-vo «Universum», 2004. – 155 s.
4. Osnovni pokazniki diial`nosti bankiv Ukrayini [Elektronnyi resurs] Rezhym dostupu: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm.
5. Osnovni pokazniki ekonomichnogo ta sotsial`nogo rozvitku Ukrayiny [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/info_boxes?art_id=38501&cat_id=38506.
6. *Savitskaia G.V.* Analiz hoziaistvennoi deiatel`nosti predpriiatia / G.V. Savitskaia – Mн.: Novoe znanie, 2002. – 704 s.
7. Finansovy analiz: navch. posibn. / M.D. Bilyk, O.V. Pavlovs`ka, N.M. Prytuliak, N.Yu. Nevmerzhyts`ka – K.: KNEU, 2005. – 592 s.
8. *Shablysta L.M.* Finansova stiikist` pidpriemstva: sutnist` i metody otsinky / L.M. Shablysta // Ekonomika i prognozuvannia. – 2006. – № 2. – S. 46-57.

Стаття надійшла до редакції 15.10.2013